

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Ľ. F.**, nar. X, bývajúceho v K, zastúpeného P., so sídlom v B., **2/ O. F.**, bývajúceho v K., **3/ E. F.**, bývajúcej v K., oboch zastúpených JUDr. M. K., advokátom vo V., proti žalovaným **1/ D. M.**, bývajúcemu v M., **2/ D.**, so sídlom v L. a **3/ G.**, so sídlom vo Z., **o určenie neplatnosti dražby**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 20C 53/2008, o dovolaní žalobcov 1/, 2/, 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. júla 2010 sp. zn. 5Co 194/2009, v spojení s opravným uznesením z 13. decembra 2010 sp. zn. 5Co 194/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. júla 2010 sp. zn. 5Co 194/2009 v spojení s opravným uznesením tohto krajského súdu z 13. decembra 2010 sp. zn. 5Co 194/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce (súd prvého stupňa) rozsudkom z 12. februára 2009 č. k. 20C 53/2008-120 zamietol žalobu, ktorou sa pôvodný žalobca 1/ Ľ. F., nar. X, bývajúcí v K. a žalobkyňa 3/ domáhali určenia neplatnosti dražby uskutočnenej 17. marca 2008 podľa zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách. V rozsudku zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa preukázané, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno týkajúce sa neplatnosti dražby, pretože nepreukázali, ktoré ustanovenia zákona o dobrovoľných dražbách boli pri vykonaní dražby porušené. Poukázal na to, že v samotnej žalobe žalobcovia žiadne dôvody neuviedli, odvolávali sa len na ustanovenie § 159 ods. 3 O.s.p. o prekážke rozhodnutej veci, a to z dôvodu, že v exekučnom konaní vedenom na tamom súde bola exekúcia predajom nehnuteľností žalobcu zastavená pre opakovanú neúspešnosť dražieb. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti zdôraznil, že dražba zo 17. marca

2008 bola vykonávaná podľa osobitného predpisu, a nie v exekučnom súdnom konaní, preto nemožno ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku aplikovať aj na konanie o dobrovoľných dražbách. Navyše zastavenie konania nie je prekážkou rozhodnutej veci, nárok oprávnenej osoby zastavením konania nezaniká a právo si môže uplatniť znovu. K námietke o nepreukázaní zloženia zábezpeky súd uviedol, že žalovaný 1/ zábezpeku zložil a potvrdil to aj vykonávateľ dražby, žalovaný 2/, ktorého tvrdeniu nebol dôvod neveriť. Súd poukázal na to, že dražobník je osobou odborne spôsobilou, preto musí vykonávať dražbu v súlade so zákonom a iné tvrdenia alebo pochybnosti o zložení zábezpeky tvrdené neboli. Za neopodstatnenú považoval súd i námietku žalobcov o nepreukázaní výšky a existencie pohľadávky, keďže pohľadávka bola priznaná právoplatným a vykonateľným rozhodnutím tamajšieho súdu v konaní sp. zn. 17Cb 63/1999 a žalobcovia ani pri vykonávaní dražby ani v konaní pred súdom nepredložili žiaden doklad o úplnom alebo čiastočnom zaplatení dlhu.

Krajský súd v Košiciach (odvolací súd) na odvolanie pôvodného žalobcu 1/ a žalobkyne 3/ rozsudkom z 19. júla 2010 sp. zn. 5Co 194/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v priebehu odvolacieho konania pôvodný žalobca 1/ zomrel a že podľa oznámenia súdneho komisára JUDr. J. K. ako dedičia po ňom prichádzajú do úvahy žalobcovia 1/ až 3/. Z uznesenia Okresného súdu Michalovce z 28. apríla 2010 sp. zn. 13D 931/2009 odvolací súd zistil, že dedičské konanie bolo zastavené podľa § 175h ods. 2 O.s.p., lebo poručník zanechal majetok nepatrnej hodnoty, ktorý bol vydaný žalobkyni 3/. Z týchto dôvodov odvolací súd pokračoval v konaní so žalobcami 1/ a 2/ ako dedičmi pôvodného žalobcu 1/. Odvolací súd skonštatoval vecnú správnosť napadnutého rozsudku a v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. sa v celom rozsahu stotožnil aj s jeho odôvodnením. K odvolacej námietke o nevykonaní navrhovaného dokazovania predložením dokladu o zložení zábezpeky, dotazom na V., koľko bolo splatené z poskytnutého úveru a dotazom na exekučnú kanceláriu JUDr. Z., akú sumu vymohla, uviedol, že súd prvého stupňa postupoval správne, lebo zloženie zábezpeky mal preukázané výpoveďou konateľa žalovanej 2/, ktorej pravdivosť bola potvrdená aj príjmovým pokladničným dokladom zo 17. marca 2008, z ktorého vyplýva, že žalovaný zložil 800 000 Sk ako dražobnú zábezpeku č. A01/2008 a doklady o splatení úveru, resp. v exekúcii vymoženej sume mali a mohli predložiť pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa 3/. Ďalšiu námietku, že súd mal konanie zastaviť pre prekážku rei iudicatae považoval za neopodstatnenú s poukazom na obsah vyjadrení žalovaných 2/ a 3/ k odvolaniu. Rovnako tak tvrdenie, že dôvodom neplatnosti dražby je porušenie § 11 ods. 5 zákona č. 527/2002 Z. z., lebo žalovaný

3/ si nesplnil povinnosť uloženú v tomto ustanovení, nepovažoval za pravdivé, pretože toto ustanovenie ukladá povinnosť dražobníkovi, teda žalovanej 2/, a nie žalovanému 3/ ako navrhovateľovi dražby. K námietke, že zmluva o vykonaní dražby uzavretá medzi žalovaným 3/ a žalovanou 2/ iba odkazuje na vyhlásenie navrhovateľa dražby obsiahnuté v Návrhu na vykonanie dražby zo 17. januára 2008, ale samotné písomné vyhlásenie o tom, že predmet dražby je možné dražiť chýba, odvolací súd uviedol, že toto nemalo za následok neplatnosť dražby, lebo účel § 16 ods. 2 zákona bol tým dosiahnutý. Napokon ani skutočnosť, že notárska zápisnica napísaná v Notárskom úrade v Leviciach JUDr. I. 17. marca 2008 neobsahovala aj označenie bývalého vlastníka predmetu dražby, podľa odvolacieho súdu neurobila dražbu neplatnou, lebo táto zrejma nesprávnosť bola notárkou napravená postupom podľa § 43 Notárskeho poriadku, pričom účastníci súhlasili, aby sa vykonala jej oprava podľa tohto ustanovenia a súčasne notárku splnomocnili, aby opravu vykonala a v ich mene podpísala. O trovách konania odvolací súd nerozhodoval s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 4 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/ a 3/ dovolanie. Zhodne žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca 1/ v dovolaní namietal, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Vadu tejto povahy videl v tom, že odvolací súd po úmrtí pôvodného žalobcu 1/ s ním nekonal ako s účastníkom konania, pretože s ním nijakým spôsobom nekomunikoval a nedal mu možnosť vyjadriť sa k predmetu konania. Žalobca 1/ taktiež uplatnil dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t. j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Predovšetkým namietal, že pôvodní žalobcovia ako záložcovia nikdy nedali súhlas na vykonanie dobrovoľnej dražby, ktorá tak nemohla byť vykonaná v súlade so zákonom. Pre prípad, že by dovolací súd dospel k záveru, že za daných skutkových okolností bolo možné aplikovať zákon č. 527/2002 Z. z. a vykonať dobrovoľnú dražbu, poukazoval na ďalšie vady, ktoré podľa jeho názoru spôsobovali jej neplatnosť. V tejto spojitosti tvrdil, že pri vykonaní predmetnej dražby neboli dodržané nevyhnutné procesno-právne podmienky (vyhlásenie navrhovateľa dražby, splnenie publikačných podmienok) a tiež, že priebeh dražby bol overený notárskou zápisnicou, ktorá neobsahovala zákonom ustanovené náležitosti.

Žalobcovia 2/ a 3/ v dovolaní poukazovali na to, že odvolací súd nesprávne konal s nebohým pôvodným žalobcom 1/, čím svoje konanie zaťažil vadou v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. Ďalej namietali, že odvolací súd dedičom po nebohom žalobcovi 1/ odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo sa im neumožnil vyjadriť, či vôbec chcú vystupovať v konaní, či trvajú na podanom odvolaní a aký je ich odvolací návrh. Taktiež mali za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a vo vzťahu k tejto námietke uvádzali dôvody neplatnosti dražby - existenciu prekážky veci právoplatne rozhodnutej, nepreukázanie zloženia dražobnej zábezpeky, porušenie ustanovení 11 ods. 5, 16 ods. 2 a § 24 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z.

Žalovaní 1/ a 3/ sa k dovolaniam žalobcov nevyjadrili, žalovaná 2/ ich navrhla zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátmi (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 242 ods. 1, 2 O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2) a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3).

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaniami žalobcov napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom vo svojom výroku prípustnosť

dovolania nevyslovil), a nejde o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p., a v tejto veci nebolo dovolacím súdom vydané predchádzajúce rozhodnutie, je nepochybné, že prípustnosť dovolaní žalobcov 1/ až 3/ z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. vyvodit' nemožno.

Procesnú prípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku žalobcov by zakladala len prípadná procesná vada v zmysle § 237 O.s.p. Na vadu tejto povahy je dovolací súd povinný vždy prihliadať, či už to účastní namieta alebo nie (§ 242 ods.1 O.s.p.). So zreteľom na uvedenú povinnosť sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale – a to aj vzhľadom na obsah dovolania – zaoberal tiež otázkou, či v konaní na súdoch nižšieho stupňa nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj rozsudku), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady konania vymenované v § 237 písm. a/, c/, d/, e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaniach žalobcov namietané a ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

So zreteľom na obsah dovolania a v ňom podanú argumentáciu sa dovolací súd zameril na posúdenie otázky, či v prejednávanej veci nedošlo k vade podľa § 237 písm. b/ O.s.p., resp. či postupom odvolacieho súdu nebola žalobcom 1/ až 3/ odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa názoru dovolateľov je konanie odvolacieho súdu postihnuté vadou podľa § 237 písm. b/ a f/ O.s.p., ktorej sa mal, ako to vyplýva z obsahu dovolania, dopustiť tým, že naďalej konal s nebohým žalobcom 1/, o čom svedčí jeho označenie v rozsudku – L. F., nar. X a ďalej, že nekonal s dedičmi po nebohom žalobcovi ako účastníkom konania, lebo neumožnil sa im vyjadriť, či vôbec chcú vystupovať v konaní, či trvajú na podanom odvolaní a aký je ich odvolací návrh.

Ustanovenie § 237 písm. b/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky na strane účastníka konania, spôsobilosti byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.). Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva účastníkom občianskeho súdneho konania. Túto spôsobilosť má podľa § 19 O.s.p. ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju priznáva zákon. Spôsobilosť byť účastníkom konania v občianskoprávných vzťahoch zodpovedá spôsobilosti mať práva a povinnosti; v prípade fyzickej osoby jej spôsobilosť vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 ods. 1 a 2 OZ).

Pokiaľ žalobcovia 2/ a 3/ vo svojom dovolaní namietali existenciu vady v zmysle § 237 písm. b// O.s.p z dôvodu, že odvolací súd konal s nebohým pôvodným žalobcom 1/, táto ich námietka neobstojí.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku totiž jasne vyplýva, že odvolaciemu súdu bola skutočnosť úmrtia pôvodného žalobcu 1/ známa a že vychádzajúc z uznesenia o dedičstve Okresného súdu Michalovce sp. zn. 13D 931/2009 z 28. apríla 2010 a z oznámenia notárky JUDr. J. K. o okruhu dedičov, konal v odvolacom konaní už len so žalobcami 1/ a 2/ ako dedičmi pôvodného žalobcu 1/ (strana 7 rozsudku). Pokiaľ aj v záhlaví rozsudku uviedol ako žalovaného 1/ L.L., nar. X.X. neznamená to, že konal s pôvodným žalobcom 1/, jednalo sa totiž len o zrejmu nesprávnosť v dátume narodenia, ktorá bola odstránená opravným uznesením tohto súdu z 13. decembra 2010 (č. l. 219 spisu).

Z uvedeného teda vyplýva, že k namietanej vade podľa § 237 písm. b/ O.s.p. nedošlo.

Žalobcovia 1/ až 3/ vo svojich dovolaniach tiež zhodne namietali, že odvolací súd nekonal s dedičmi po pôvodnom žalobcovi 1/ ako s účastníkmi konania, pretože s nimi nijako nekomunikoval (neumožnil sa im vyjadriť, či vôbec chcú vystupovať v konaní, či trvajú na podanom odvolaní a aký je ich odvolací návrh) v dôsledku čoho mali za to, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho

procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa § 19 O.s.p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Podľa § 107 ods. 1 O.s.p. ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať.

Podľa § 107 ods. 3 O.s.p. konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Úprava odvolacieho konania obsiahnutá v ustanoveniach § 201 až 226 O.s.p. nerieši a ani nemôže riešiť postup odvolacieho súdu pri prejednávaní odvolaní proti rozhodnutiam súdu prvého stupňa a pri rozhodovaní o nich v celej šírke. Z hľadiska svojho obsahu § 201 až 226 uvádzajú prevažne právnu úpravu vystihujúcu povahu odvolacieho konania a súčasne predpokladajú, že v konaní pred odvolacím súdom budú použité ďalšie ustanovenia, najmä ustanovenia uvedené v prvej časti Občianskeho súdneho poriadku, ktoré majú všeobecnú platnosť pre každé konanie, a v časti tretej o konaní pred súdom prvého stupňa. Vzťah právnej úpravy odvolacieho konania k ustanoveniam tretej časti Občianskeho súdneho poriadku je v § 211 definovaný tak, že ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa platia v odvolacom konaní primerane a len vtedy, ak nie je v právnej úprave odvolacieho konania

stanovené niečo iné, čo však neznamená, že pre odvolacie konanie nie je možné použiť všeobecné platné ustanovenia prvej časti Občianskeho súdneho poriadku. Odlišná právna úprava od ustanovení pred súdom prvého stupňa je pre odvolacie konanie výslovne upravená v § 216 O.s.p., v ostatných prípadoch je nutné zohľadniť povahu odvolania ako riadneho opravného prostriedku. Znamená to, že je potrebné z použitia vylúčiť tie ustanovenia tretej časti, v ktorých sa prejavujú špecifické vlastnosti konania v prvom stupni.

V konaní pred odvolacím súdom je na mieste primerané použitie ustanovení o začatí konania (§ 82), o vedľajšom účastníctve (§ 93), o zmieri (§ 99) o priebehu konania (§ 100 a 101 O.s.p.) o skúmaní podmienok konania (§ 103, § 104, § 106) o prekážkach postupu konania (§ 107 až 111), o spojení vecí (§ 112), o dokazovaní (§ 120 až 136), o náhrade nákladov trov konania (§ 137 až 151a), o rozsudku (§ 152 až 166 s výnimkou § 153b, § 157 ods.3,4) o uznesení (§ 167 až 171). Výslovne je vylúčená aplikácia § 92 ods. 1 a 4, § 97 a 98, ustanovenie § 110 je možné použiť len spôsobom vyplývajúcim z § 216 ods.2 O.s.p. Konanie pred týmto súdom nepriamo upravuje aj rada ďalších ustanovení upravených v tretej časti Občianskeho súdneho poriadku, napr. účastníctvo (§ 90, § 91).

Obsahom spisu je doložené, že pôvodný žalobca 1/ v priebehu odvolacieho konania zomrel (porovnaj kópiu jeho úmrtného listu na č. l. 154) a že Okresný súd Michalovce uznesením z 28. apríla 2010 sp. zn. 13D 931/2009 (č. l. 157) dedičské konanie po tomto poručiteľovi právoplatne zastavil a majetok nepatrnej hodnoty vydal žalobkyni 3/, ktorá sa postarala o jeho pohreb. Z oznámenia notárky JUDr. J. K. (č. l. 152) ďalej vyplýva, že ako dedičia po zomrelom poručiteľovi prichádzajú do úvahy žalobcovia 1/ až 3/.

V prejednávanej veci teda pôvodný žalobca 1/ stratil spôsobilosť byť účastníkom konania ešte predtým, ako sa konanie právoplatne skončilo. V dôsledku univerzálnej sukcesie sa žalobcovia 1/ až 3/ ako jeho dedičia stali priamo zo zákona jeho procesnými nástupcami. Odvolací súd bol preto povinný v zmysle § 107 ods. 3 O.s.p. pokračovať v konaní so žalobcami 1/ a 2/ (žalobkyňa 3/ už mala postavenie účastníčky konania), a to bez toho, aby bolo potrebné o ich vstupe do konania vydávať akékoľvek rozhodnutie. So zreteľom na to, že v občianskom súdnom konaní nemožno od nikoho bez jeho súhlasu požadovať, aby bol aktívnym účastníkom, t. j. žalobcom, bolo však povinnosťou odvolacieho súdu, aby sa v tejto procesnej situácii obrátil na žalobcov 1/ a 2/ ako právnych nástupcov pôvodného žalobcu 1/ s dopytom, či majú záujem pokračovať v odvolacom konaní alebo nie. Keďže z obsahu spisu

nevyplýva, že by bol odvolací súd takúto žiadosť o vyjadrenie žalobcom 1/ a 2/ doručil, resp. vykonal vo vzťahu k nim akýkoľvek iný procesný úkon, z ktorého by mali možnosť dozvedieť sa o prebiehajúcom odvolacom konaní, možno uzavrieť, že odvolací súd týmto svojim postupom (opomenutím) odňal žalobcom 1/ a 2/ možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb. (ďalej len „ústava“) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého slovenský preklad bol vyhlásený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len „dohovor“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je predovšetkým umožniť každému reálny prístup k súdu a teda splniť aj tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu, čo znamená umožniť účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Právo na súdnu ochranu okrem ústavy (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb. (čl. 36 ods. 1), a dohovoru (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (len ako príkladom porovnaj § 41, § 115, § 123). Občiansky súdny poriadok, ako je to výslovne uvedené v jeho § 1, upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Dovolací súd považuje za potrebné osobitne zdôrazniť, že aj právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na

spravodlivý proces. Je treba rešpektovať požiadavku, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v ich spise; tým sa totiž zabezpečuje, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozsudok súdu. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania k odvolaniu proti rozhodnutiu vo veci samej druhému účastníkovi konania (odvolateľovi), vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom – je v rozpore s princípom rovnosti zbraní, takýto stav preto narúša právo na spravodlivý proces.

Ako vyplýva z obsahu spisu, pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa 3/ napadli rozsudok súdu prvého stupňa odvolaním. K tomuto odvolaniu sa vyjadrila žalovaná 2/ (č. l. 130-132b), ďalej žalovaný 3/ (č. l. 133-135), a tiež žalovaný 1/ (č. l. 140). V spise sa taktiež nachádzajú vyjadrenia žalovanej 2/ k doplneniu odvolania (č. l. 149) a k vyjadreniu žalovaného 1/ (č. l. 159-160). Spomínané vyjadrenia žalovaných (s výnimkou vyjadrenia na č. l. 149) doručoval odvolací súd JUDr. M. K., advokátovi vo V., ktorý ich prevzal 10. februára a 14. júla 2010 (k tomu porovnaj doručky na č. l. 146 p. v. a 161a p. v.). Pôvodný žalobca 1/ však zomrel už 17. novembra 2009, v dôsledku čoho zaniklo i plnomocenstvo, ktoré udelil JUDr. K. na zastupovanie v základnom konaní a doručenie uvedených vyjadrení tomuto advokátovi tak vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/, ktorých v odvolacom konaní nezastupoval, nemohlo byť účinné. Pokiaľ ide o vyjadrenie žalovanej 2/ k doplneniu odvolania (č. l. 149), z obsahu spisu nevyplýva, že by bolo doručené niektorému zo žalobcov, teda ani žalobkyni 3/.

So zreteľom na vyššie uvedené zistenia dovolací súd konštatuje, že došlo k porušeniu práva žalobcov 1/ až 3/ na spravodlivý proces, pretože súd prvého stupňa im v rozpore s princípmi rovnosti účastníkov a kontradiktórnosti konania predmetné vyjadrenia žalovaných nedoručil a tento nedostatok nenapravil ani odvolací súd. V dôsledku tohto chybného postupu nemali žalobcovia možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa – ak by to považovali za potrebné – k spomínaným podaniam žalovaných; preskúmané konanie je tak zaťažené ďalšou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnými procesnými vadami, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté

rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd námietkami dovolateľov smerujúcimi k tomu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. októbra 2012

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť:
Hrčková Marta